

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קטז

בפרשת 'ויהי בנסוע' יש סימניות (= אות נ' הפוכה) בתחילתה ובסופה, לומר שהיא לא נכתבה במקומה, והיא נכתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות. לדעת רבי הטעם של סימניות אלו לומר שפרשת 'ויהי בנסוע' נחשבת לספר בפני עצמו. ולשיטת רבי יש שבעה ספרים בתורה, לפי שספר במדבר נחלק לשלשה ספרים, חלק אחד עד פרשת 'ויהי בנסוע', פרשת 'ויהי בנסוע' עצמה, ומשם עד סוף חומש במדבר.

הגמרא מסתפקת האם מצילים את הגילוינים של הספר תורה מפני הדליקה בשבת. הספק הוא במקום החלק שבספר תורה, כגון בקלף שלמעלה ולמטה מהכתב, ושבין פרשה לפרשה, בין עמוד לעמוד, ובקלף החלק שבתחילת ובסוף הספר.

הגילוינים וספרי מינים (= משומדים לעבודה זרה שכתבו תנ"ך בכתב אשורית ולשון הקודש), אין מצילים אותם מפני הדליקה בשבת, ואף ביום חול לא מצילים אותם מדבר המאבדם. רבי יוסי אומר ביום חול קודר את האזכרות (= חותך את הקלף במקום שכתוב בו את שם ה') וגונזם, ואת השאר שורף. לדעת רבי טרפון שורפם עם האזכרות שבהם, שהמינים הללו מכירים את הקב"ה וכופרים בו. אמר רבי ישמעאל קל וחומר, ומה שכדי לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה התורה למחות את שם ה' על המים (= נאמר לגבי אשה סוטה, שהכהן היה כותב את פרשת סוטה על קלף ומוחק אותה בתוך המים), המינים הללו שמטילים קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהם שבשמים בודאי ששורפים את ספריהם עם האזכרות שבהם.

בי אבידן: מקום שבו היו המינים מתווכחים עם ישראל. **בי נצרפי:** שם של עבודה זרה. הגמרא מביאה מעשה בפילוסוף (= מין) שהיה מפרסם את עצמו כאחד שלא לוקח שוחד למרות שהיה לוקח שוחד בסתר, ואיך שרבן גמליאל ואחותו אימא שלום גילו את קלונו ונבלותו ברבים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למדנו במשנה לעיל שלא קוראים בכתובים בשבת מפני ביטול בית המדרש: לדעת רב רק בזמן בית המדרש אסור לקרוא בכתובים, כלומר בזמן הדרשה שהיתה לפני האכילה. ולדעת שמואל אפילו שלא בזמן בית המדרש לא קוראים, כלומר גם לאחר האכילה שלא היו דורשים (משום שכרות). הגמרא מקשה שהרי בעיר נהרדעא שהיא מקומו של שמואל היו מפטירים בכתובים בשבת במנחה?

אלא כך היא מחלוקתם: לדעת רב בבית המדרש עצמו במקום שהחכם דורש לא קוראים בכתובים, אבל בשאר המקומות קוראים אפילו בזמן הדרשה. ולדעת שמואל בזמן שהחכם דורש לא קוראים בין בבית המדרש ובין כל מקום.

רב אשי אומר שאפשר לבאר את מחלוקתם כפי שאמרנו בהתחלה, ושמואל שאמר שאפילו שלא בזמן בית המדרש לא קוראים אמר זאת לשיטת רבי נחמיה - שסובר שהטעם שאסרו לקרוא בכתובים הוא כדי שיאמרו שאם בכתובים אסור לקרוא בשבת, בודאי שבשטרי הדיוטות אסור לקרוא בשבת. אבל במקומו של שמואל הוא הנהיג כדעת חכמים, ולכן הפטירו בכתובים בשבת במנחה.

משנה: מצילים מן הדליקה בשבת את התיק של הספר תורה עם הספר תורה וכן בתפילין (ושאר כתבי הקודש), ואפילו שיש בתוך התיק מעות. נחלקו התנאים להיכן מותר להציל אותם (יבואר בגמרא לקמן).

גמרא: יד' בניסן (= ערב פסח) שחל בשבת, מפשיטים את העור מקרבן הפסח רק עד החזה, כדי שיוכל להוציא את האימורים הקרבים על המזבח, שהקטר חלביו דוחים את השבת. אבל לא יפשיט יותר, כיון שאין זה צורך גבוה אלא צורך הדיוט. אלו הם דברי רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה. וחכמים אומרים שמותר להפשיט את כולו.

לדעת רב יוסף טעמם של חכמים הוא - הואיל וזה כבוד ה', כיון שהפשטת עורו גורמת לו שלא יסריח. לדעת רבא טעמם של חכמים הוא - שלא יהיו קדשי שמים מוטלים בבזיון כמו נבלה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מה השיבו חכמים לרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה: שהרי משום כבוד הספר שהוא צורך גבוה מצילים את תיק הספר עם הספר אפילו שיש בתוכו מעות שהם צורך הדיוט, וא"כ מפני צורך גבוה מותר להפשיט את עורו של קרבן הפסח למרות שיש בזה גם צורך הדיוט. הגמרא דוחה טענה זו: שאין המקרים דומים, שהרי לגבי תיק הספר התיירו לו לטלטל שזהו איסור דרבנן, ואילו לגבי קרבן פסח ההפשטה היא מאבות מלאכות האסורות מדאורייתא.

רב אשי אומר שרבי ישמעאל וחכמים נחלקו בשני דברים: 1. האם מותר לטלטל את קרבן הפסח לאחר שהוציאו ממנו את האימורים. 2. האם מותר להפשיט את כולו.

מושגים בדף

הגליונים של מעלה ושל מטה וכו' מטמאים את הידים: חכמים גזרו על ידים שנגעו בספר שיטמאו את התרומה במגעם, (וזוהי אחת מגזירות יח' דבר כמבואר לעיל בדף יד). טעם גזירה זו הוא משום שאסור לאחוז בספר תורה ערום, וכדברי ר' פרנך שאמר שהנוגע בספר תורה ערום (= שנוגע בידו בספר תורה ללא חציצת מטפחת) נקבר ערום ללא אותה מצוה (אם נגע בו כדי ללמוד מפסיד את שבר הלימוד, ואם נגע בו כדי לגוללו מפסיד את שבר הגלילה).

